

ทศพิธราชธรรม: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน*

Virtues of The King: An Analytic, Appreciative and Applicative Study

¹พระมหาสุริยา สุเมโธ (ดวงติล), กิรติ บุญเจือ และ เมธา หริมเทพาธิป

¹Phramaha Suriya Sumeto (Duangtili), Kirti Bunchua and Metha Harimtepathip

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: suriya.jdar@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ วิจัย และวิธานทศพิธราชธรรม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ผลการวิเคราะห์ทศพิธราชธรรม พบว่า ทศพิธราชธรรม คือ ธรรมที่ผู้นำและผู้ปกครองรัฐ ตั้งต้นแต่พระเจ้าจักรพรรดิ พระมหากษัตริย์ตลอดจนนักปกครองโดยทั่วไปพึงถือเป็นข้อปฏิบัติมี 10 ประการ คือ ทาน, ศีล, การเสียสละ, ความซื่อตรง, ความอ่อนโยน, ความเพียร, ความไม่โกรธ, ความไม่เบียดเบียน, ความอดทน และความเที่ยงธรรม 2. ผลการวิจัยทศพิธราชธรรม พบว่า ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไปได้เพราะธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนมีความเป็นสากล และทศพิธราชธรรมเป็นหลักจริยธรรมที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้นำได้เหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21 และ 3. ผลการวิธาน พบว่า ทศพิธราชธรรมสามารถประยุกต์ใช้ได้ดีกับผู้นำกระบวนการบนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางที่ใช้วิจารณ์ญาณเป็นเครื่องมือนำไปสู่ผลอันเลิศคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและส่วนรวม

คำสำคัญ: ทศพิธราชธรรม; วิเคราะห์; วิจัย; วิธาน

Abstract

The research article aims at conducting an analytical, appreciative, and applicative study of Dasavidha-rājadhama (Tenfold Virtue of the Ruler). The results of the research are as follows: 1) From an analytic study on Dasavidha-rājadhama, it refers to the virtues that leaders whether the emperor, king, or ruler in general should adhere to as a tenfold practice which are Dāna (Giving), Sīla (High Moral Character), Pariccāga (Self-sacrifice), Ājjava (Honesty), Maddava (Kindness), Tapa (Austerity), Akkodha (Non-anger), Avihimsā (Non-violence), Khanti (Patience), and Avirodhana (Non-deviation from righteousness); 2) From an appreciative study on Dasavidha-rājadhama, it is found appropriate to apply as the virtues for general leaders

* Received March 26, 2020; Revised December 13, 2020; Accepted January 21, 2021

because the Dhamma taught by the Buddha is universal and able to develop the quality of life of leaders in the 21st century era; and 3) From an applicative study on Dasavidha-rājadhamma, it can be applied well to the paradigm leaders after the moderate postmodernism where the judgment was used as a tool leading to excellent results, namely, the development of quality of one's life and of the public.

Keywords: Dasavidha-rājadhamma; Analyze; Appreciate; Apply

บทนำ

ทศพิธราชธรรม คือ ธรรมที่ผู้นำและผู้ปกครองรัฐ ตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ตลอดจนนักปกครองโดยทั่วไป พึงถือเป็นข้อปฏิบัติมี 10 ประการ ได้แก่ ทาน ศีล การเสียสละ ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความเพียร ความโกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน และความไม่คลาดจากธรรม (Office of the Royal Society, 2011) ในมหาสังฆาตก (Thai Tripitakas: 28/673-673) พญาหงส์ตรฐทูลถามว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นกษัตริย์ พระองค์ทรงพิจารณาเห็นชัดเจนพระชนมายุอันเป็นอนาคตยัถยืนยาว หรือพระองค์ทรงมัวเมาในอารมณ์ที่เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมาไม่สะดุ้งกลัวปรโลกหรือ” พระราชาสังยมะ สังยมนะหรือสัณญมนะตรัสตอบว่า “ดูก่อนพญาหงส์ เราพิจารณาเห็นชัดซึ่งอายุมั่นเป็นอนาคตยัถยืนยาวอยู่ เราตั้งอยู่แล้วในธรรม 10 ประการ จึงไม่สะดุ้งกลัวปรโลก คือ การให้ ความประพฤติดีงาม การบริจาต ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความสำเร็จ ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทนและความไม่คลาดธรรม”

ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมที่ถูกขนานนามว่า “ธรรมะของพระราชา” และในประเทศไทยพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ล้วนทรงดำเนินตามหลักแห่งทศพิธราชธรรมนี้สืบต่อกันมา ทำให้บ้านเมืองสงบสุขและร่มเย็น พสกนิกรล้วนได้รับความสุขจากพระมหากษัตริย์ผู้ทรงทศพิธราชธรรมนี้ ในพระไตรปิฎก กล่าวถึงพระราชาว่า เป็นหนึ่งในบุคคล 5 จำพวก “(1) สตรีผู้มีความประสงค์บุรุษ (2) บุรุษผู้มีความประสงค์สตรี (3) โจรผู้มีความประสงค์จะลักทรัพย์ (4) พระราชาผู้ประกอบในราชกรณียกิจ (5) ภิกษุผู้มีความประสงค์จะปราศจากสังโยชน์ ที่ล้นน้อยในราตรี จึงมีความจำเป็นต้องมีสิ่งที่คอยทำหน้าที่ คอยควบคุมให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความราบรื่นปราศจากอุปสรรคขัดขวาง” (Thai Tripitakas: 22/136/155) ในอังคุตตรนิกายเอกนิบาต ได้กล่าวถึง “พระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงเป็นธรรมเป็นธรรมราชาในโลกนี้ทรงอาศัยธรรมนั่นเอง สักการะธรรม เคารพธรรม ยำเกรงธรรม มีธรรมเป็นธง มีธรรมเป็นตรา มีธรรมเป็นใหญ่ ทรงจัดการรักษาป้องกัน และคุ้มครองที่ประกอบด้วยธรรม” (Thai Tripitakas: 20/453/125) ด้วยเหตุนี้ ทศพิธราชธรรมจึงเป็นเหมือนกำลังแห่งพระราชา เป็นข้อปฏิบัติที่เสริมสร้างบารมีของพระราชาเพื่อให้พระราชกรณียกิจลุล่วงและอย่างราบรื่น ผู้นำโดยทั่วไปไม่อาจเทียบเท่าได้เลยถึงวิริยะอุตสาหะ (Phra Dhammapidok (P. A. Payutto), 1995)

ในปัจจุบัน พบว่า ได้มีการนำเอาหลักทศพิธราชธรรมมาอบรมให้กับข้าราชการและประชาชนทั่วไปตลอดทั้งนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดด้านคุณธรรมสำหรับผู้นำเพื่อวัดประสิทธิภาพประสิทธิผลของผู้นำในองค์กรต่าง ๆ

จึงมีคำถามขึ้นมาว่า ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไปได้หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ ทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้ผู้นำที่นับถือพุทธศาสนาเท่านั้นหรือไม่ และทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้ผู้นำศาสนาอื่นหรือผู้ผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลยหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำงานวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เพื่อตอบโจทย์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตลอดจนจะได้มีโอกาสใช้วิจารณ์ญาณเพื่อพัฒนางานวิจัยนี้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้เต็มศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ วิจัย และวิธานทศพิธราชธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญา อันได้แก่ วิภาษวิธี (dialectical method) และกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive procedure)

วิภาษวิธี คือ การตั้งคำถามที่อาจตอบได้หลายคำตอบที่เป็นไปได้ (pluralistic question)

ดำเนินการโดยการรับฟังเหตุผลที่สนับสนุนแต่ละคำตอบ เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุดจากการประนีประนอมทุกฝ่ายเท่าที่จะทำได้ และมีเหตุผลเหนือกว่าทุกฝ่ายเท่าที่จะเป็นไปได้

เนื้อหาที่เสนอมีองค์ประกอบทั้งหมด 3 ส่วน คือ วิเคราะห์ วิจัย และวิธาน

ผลการวิจัย

จากการยกปัญหาทางปรัชญาเพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ว่า “ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไปได้หรือไม่” ผลการวิเคราะห์ และการเสนอคำตอบใหม่ พบว่า

1. ฝ่ายตรงข้าม เชื่อว่า ทศพิธราชธรรมไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไป ด้วยเหตุผลสำคัญ ดังนี้ 1) ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมที่เหมาะสมกับพระราชาเท่านั้น 2) ทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้ผู้นำที่นับถือพุทธศาสนาเท่านั้น และ 3) ทศพิธราชธรรมไม่เหมาะสมกับผู้ผู้นำที่นับถือศาสนาอื่นที่ไม่ใช่พุทธศาสนารวมถึงผู้ที่ไม่นับถือศาสนาใดเลย

2. เหตุผลฝ่ายตรงข้าม ดูเหมือนว่า ทศพิธราชธรรมไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไป แต่ผู้วิจัยกลับมีความคิดเห็นตรงกันข้ามว่า ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งวิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม เพื่อชี้ให้เห็นว่า 1. ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมที่เหมาะสมกับทุกคน 2. ทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้ผู้นำทุกศาสนา และ 3. ทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้ผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลย

3. เมื่อได้ข้อสรุปเป็นที่แน่ใจแล้วว่า สิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามเสนอไว้นั้นไม่สมเหตุสมผลในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักทศพิธราชธรรม ผู้วิจัยจึงเสนอคำตอบใหม่ว่า ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรม

สำหรับผู้นำโดยทั่วไปได้ ด้วยเหตุผลสำคัญดังนี้ 1) ธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนมีความเป็นสากล และ 2) ทศพิธราชธรรมเป็นหลักจริยธรรมที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้นำได้เหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ทศพิธราชธรรม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การที่ฝ่ายตรงข้าม เชื่อว่า ทศพิธราชธรรมไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไปนั้น สามารถอภิปรายได้ว่า เป็นเพราะฝ่ายตรงข้ามเห็นว่า ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมชั้นสูง คู่ควรแก่พระราชเทานั้น ประดุจช้างเผือกที่คู่ควรแก่ธรรมราชา บุคคลใดเป็นสามัญชนธรรมดาจึงมีบังควรนำหลักทศพิธราชธรรมนี้ไปปฏิบัติ เพราะแลดูไม่เหมาะสมและไม่คู่ควรแก่สามัญชนคนทั่วไป อนึ่ง ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอน พระพุทธเจ้าทรงเป็นศาสดาของพุทธศาสนาจึงเหมาะสมกับผู้นำที่นับถือพุทธศาสนาเท่านั้นที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่เหมาะสมกับผู้นำที่นับถือศาสนาอื่น และผู้นำศาสนาอื่นนั้นก็ต่างมีหลักคำสอนของตนอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นใด ๆ เลยที่ศาสนาอื่นจะเอาหลักทศพิธราชธรรมไปใช้ และพระพุทธเจ้าก็มีใช้ศาสดาของศาสนาอื่น ๆ การที่คนศาสนาจะนำไปใช้จึงเป็นเรื่องยาก และหากมีการนำไปใช้ คนในศาสนาพุทธก็คงไม่ยอม เพราะเป็นลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมของชาวพุทธที่นับถือพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ทศพิธราชธรรมยังไม่เหมาะสมกับผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลย นั่นเป็นเพราะเขาไม่ได้นับถือพุทธศาสนาและยังไม่เชื่อในเรื่องของศาสนาด้วย เขาจึงไม่เชื่อในโลกหน้า ไม่เชื่อในเรื่องของการบำเพ็ญบารมีเพื่อความสิ้นจากทุกข์ทั้งปวง เขาจึงเลือกที่จะเชื่อหลักมนุษยธรรม เชื่อเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคในด้านกฎหมาย หรือเชื่อในด้านมนุษยธรรมที่อิงกับหลักจิตวิทยาที่สามารถอธิบายได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Srisirung, and Bunchua, 2017) ศาสนาเป็นเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์เพราะมาจากการตรัสรู้หรือการหยั่งรู้ของศาสนา ซึ่งพุทธศาสนาก็เช่นกัน ดังนั้น เมื่อเขาไม่ได้นับถือศาสนาใดเลยรวมถึงพุทธศาสนาด้วย เขาจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมให้ลำบาก และถึงแม้เขาจะเอาไปปฏิบัติ แต่เมื่อเขาไม่มีศรัทธาในพุทธศาสนาเสียแล้ว เมื่อเจออุปสรรคใด ๆ ในการบำเพ็ญเพียรบารมีเขาย่อมท้อถอย หนักไม่เอาเบาไม่สู้ ทศพิธราชธรรมจึงไม่เหมาะสมกับผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลย ด้วยประการฉะนี้

2. เหตุผลฝ่ายตรงข้าม ดูเหมือนว่า ทศพิธราชธรรมไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไป แต่ผู้วิจัยกลับมีความคิดเห็นตรงกันข้าม ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า การที่ฝ่ายตรงข้ามพยายามจูงใจด้วยเหตุผลเพื่อให้เชื่อว่า ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมที่เหมาะสมกับพระราชที่ปกครองประเทศเท่านั้น แต่ความเป็นจริงแล้วบุคคลธรรมดาสามารถน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพราะนอกจากจะเป็นหนทางนำพาสู่ความเจริญก้าวหน้าแล้วยังเป็นการดำเนินตามเบื้องพระยุคลบาทด้วย อนึ่ง ทศพิธราชธรรมนี้ มิใช่ข้อปฏิบัติที่ยากจนเกินความสามารถของคนธรรมดาสามัญที่จะทำตามไม่ได้ บางครั้งเราก็ปฏิบัติอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว หลักธรรมดังกล่าวก็จะเป็นทุนชีวิตที่เราพัฒนาขึ้นมา หากเรามีความตั้งใจจริงที่น้อมนำไปปฏิบัติก็ย่อมช่วยหนุนนำให้เราได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางความดีงาม ความมั่นคง ก่อให้เกิดความสำเร็จตามที่เราปรารถนา ด้วยการประพฤติปฏิบัติที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ อนึ่ง หากมองใน

เชิงความเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนประกอบด้วยสัญชาตญาณ 4 บุคคลไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด เพศใด ชนชั้นวรรณะ ชาติตระกูลใด ก็ล้วนแต่มีสัญชาตญาณ 4 เป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ได้แก่ สัญชาตญาณสสาร สัญชาตญาณพืช สัญชาตญาณสัตว์ และสัญชาตญาณปัญญา (Harimtepathip, 2016) มนุษย์ทุกคนล้วนมีสัญชาตญาณปัญญาที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมได้เพื่อสร้างเสริมให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม สามารถเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่ทำดีมีสุขได้ในทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย เท่าที่ศักยภาพจะอำนวย

ธรรมะของพระพุทธเจ้าทุกข้อ ทุกหมวด ล้วนต้องผ่านการตรวจสอบด้วยหลักโยนิโสมนสิการ และหลักกาลามสูตร จึงเป็นหลักคำสอนที่เหมาะสมกับผู้นำทุกศาสนา เพราะในคำสอนนั้นมุ่งเน้นในเรื่องการสร้างวิจาร์ณญาณของผู้นำ เพราะผู้นำไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด หากจะได้รับการยอมรับโดยทั่วไปแล้ว จะต้องเป็นผู้มีวิจาร์ณญาณเป็นพื้นฐาน (Harimtepathip, 2016)

อนึ่ง การที่ทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลยนั้นเพราะเกณฑ์ตัดสินความจริงตามหลักกาลามสูตรเป็นเกณฑ์ตัดสินที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Harimtepathip, Bunchua, and Phramahamakhawin Purisuttamo, 2015)

การส่งเสริมให้มนุษย์ใช้วิจาร์ณญาณ เชื่อว่า เป็นการส่งเสริมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยไม่ต้องอ้างศาสนา เพราะมนุษย์ที่ไร้วิจาร์ณญาณไม่มีอยู่จริง มนุษย์ทุกคนล้วนมีวิจาร์ณญาณด้วยกันทั้งนั้น เพียงแต่จะยอมอ่อนใจของตนไปปรับใช้สัญชาตญาณที่ต่ำกว่าสัญชาตญาณปัญญาหรือไม่เท่านั้น (Phrakhruthammasatkhosit, Harimtepathip, and Bunchua, 2017) ธรรมทั้ง 10 ข้อแห่งทศพิธราชธรรมนี้ล้วนก่อให้เกิดเจตนาอันดี คือ เป็นกุศลธรรมทั้งในส่วนเจตนาและผลการกระทำ เจตนาที่ดีที่มากับผลอันเลิศ ก่อเกิดคุณภาพชีวิตเช่นนี้ เป็นเรื่องของการยกระดับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นกว่าในระดับกฎหมาย ส่งเสริมให้เกิดหลักมนุษยธรรม คือ การไม่เบียดเบียนกัน ให้อภัยกัน การสงเคราะห์เกื้อกูลกันและกัน และการปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นเพื่อประสานความร่วมมือกันด้วยความรู้รักสามัคคีด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ทุกคน

ความสำคัญอีกประการหนึ่งที่ชี้เฉพาะเจาะจงให้เห็นว่า ทศพิธราชธรรมเหมาะสมกับผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลย นั้นก็เพราะ

1. ถ้านรก-สวรรค์/โลกหน้า ไม่มีจริง ก็เกิดความอุ่นใจได้ว่า เมื่อไม่ได้ทำชั่ว ไม่ได้ ก่อความเดือดร้อนหรือเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ก็สบายใจได้ว่า ความทุกข์ความเดือดร้อน ย่อมไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน สามารถทำดีมีสุขได้ในโลกปัจจุบันโดยไม่ต้องอ้างอิงนรก-สวรรค์หรือโลกหน้า

2. ถ้าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไม่เป็นจริง ก็เกิดความอุ่นใจได้ว่า คนที่ทำความดีแล้วไม่ได้ดี ก็ไม่เห็นจะเป็นไร เพราะไม่ได้ขาดทุนตรงไหน อย่างน้อยก็ไม่เดือดร้อนใจ เพราะไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน

ทั้ง 2 ข้อนี้ถือเป็นเกณฑ์กำประกันความชอบธรรมในเชิงจริยธรรมของคนที่ไม่นับถือศาสนา อย่างน้อยก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเบียดเบียนนั้นย่อมสร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและผู้อื่น โดยไม่ต้องอ้างศาสนาแต่อย่างใด คนที่ไม่นับถือศาสนาสามารถนำหลักทศพิธราชธรรมมาปฏิบัติและทดสอบให้เกิดผลประจักษ์ได้ และสามารถอธิบายให้เหตุผลในเชิงจิตวิทยาได้ หรืออธิบายผ่านความมีมนุษยธรรมก็ย่อมได้

ดังนั้น ทศพิธราชธรรมจึงเหมาะสมกับผู้นำที่ไม่ได้นับถือศาสนาใดเลย และเหมาะสมกับผู้ที่นับถือศาสนาทุกศาสนาด้วย เพราะทศพิธราชธรรมมีความเป็นสากล มีความตรงต่อธรรมหรือสอดคล้องกับความเป็นจริงในธรรมชาติ เป็นธรรมที่ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานของสัตยาตญาณปัญญา คือ ใช้หลักกาลามสูตรมาเป็นเครื่องดำเนินเคียงคู่ เพื่อให้เกิดโยนิโสมนสิการ เกิดวิจารณ์ญาณตามหลักกาลามสูตร ซึ่งเหมาะกับคนทั่วไปและบุคคลที่ต้องการพัฒนาตนเองเป็นผู้นำทั้งที่นับถือศาสนาและไม่นับถือศาสนา

3. เมื่อได้ข้อสรุปเป็นที่แน่ใจแล้วว่า สิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามเสนอไว้นั้นไม่สมเหตุสมผลในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักทศพิธราชธรรม ผู้วิจัยจึงเสนอคำตอบใหม่ว่า ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำโดยทั่วไปได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ ธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนมีความเป็นสากล ซึ่งทศพิธราชธรรมก็เช่นกัน เพราะเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนทั้งหลายในพระพุทธศาสนาที่บุคคลทั่วไปสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจตนเองให้เป็นผู้นำได้ ผู้นำย่อมเอาหลักทศพิธราชธรรมไปปฏิบัติย่อมละซึ่งการเบียดเบียน ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่นจนเกิดเป็นความสุขความสำเร็จร่วมกัน (Amaritwarin, and Bunchua, 2015) และมีความไม่ยึดมั่นถือมั่น เปิดโอกาสให้ประโยชน์สุขเหล่านั้นไหลเวียนไปยังสังคมอื่น ๆ ประเทศอื่น ๆ ให้ได้รับความสุขทั่วกัน อนึ่ง ทศพิธราชธรรมมีความเหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างยิ่ง เพราะมีความทันสมัย สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เพราะเน้นในเรื่องคุณค่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างปัญญา และสร้างวิจารณ์ญาณให้กับผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างปัญญา และการสร้างวิจารณ์ญาณให้กับผู้นำด้วยหลักทศพิธราชธรรม ควรประยุกต์ใช้บนกระบวนทรรศน์ที่ 5 ด้วยเพื่อไม่เกิดความยึดมั่นถือมั่น เพราะข้อธรรมทั้ง 10 ประการนั้น เมื่อแต่ละคนนำไปปฏิบัติย่อมได้ผลทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน จึงควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในความเหมือนและต่างนั้น ก็จะได้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกัน พร้อมทั้งได้กลายามิตรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหาต่อไปด้วย โดยการนำเอาหลักทศพิธราชธรรมมาทำเป็นโครงสร้างในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สามารถสร้างเป็นแบบจำลองสร้างหลักสูตรภาวะผู้นำเชิงพุทธสำหรับพัฒนาผู้นำองค์กร
2. นำผลวิจัยในส่วนที่เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารไปปรับใช้ในองค์กรทางด้านการบริหาร เช่น การบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นต้น
3. ใช้หลักธรรมการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นการวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน ในประเด็นของหลักทศพิธราชธรรม แต่ยังมีหลักธรรมที่น่าสนใจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำในองค์กรได้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปดังนี้

- 1) ศึกษาเรื่องพรหมวิหารธรรมเพื่อการประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่ง
- 2) ศึกษาภาวะผู้นำตามแนวคิดของทางตะวันตกกับแนวคิดในพระไตรปิฎก

References

- Amaritwarin, S., & Bunchua, K. (2015). Philosophy of Sufficiency Economy and Authentic Happiness According to Reality. *SSRU Graduate Studies Journal*, 8(2).
- Bunchua, K. (2002). *St. John's philosophy and religion, The first book*. Bangkok: St. John's University.
- Bunchua, K. (2002). *Postmodern Philosophy, Concepts for the study of new plans*. Bangkok: Duangkamon.
- Bunchua, K. (2003). *St. John's philosophy and religion, Third book*. Bangkok: Thanbundit.
- Bunchua, K. (2008). *Ethics Handbook according to international academic principles*. Bangkok: Chain Printing.
- Bunchua, K. (2012). *Problems and solutions regarding morality and ethics training (including morality), in Thailand from the perspective of Samuel Huntington*. Research report. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Chareonwongsak, K. (2013). *Mind Map*. (11th ed.). Bangkok: Success Media.
- Department of Religious Affairs. (1982). *Tipitaka, Thai Language, Royal Version*. Bangkok: Department of Religious Affairs.
- Harimtepathip, M., Bunchua, K., & Phramahamakhawin Purisuttamo. (2015). Criterion of Truth According to Kalamasutta: An Analytic, Appreciative and Applicative Study. *Rommayasan Journal*, 13(3).
- Harimtepathip, M. (2015). Postmodern Perspective in the Principle of Participation. Appreciative and Applicative Study. *Rommayasan Journal*, 16(3).
- Harimtepathip, M. (2016). The New Paradigm of the Information Society for Good Governance. *Journal of Buddhamagga*, 1(1).
- Jones, W.T. (1969). *A History of Western Philosophy*. New York: Harcourt Brace.
- Office of the Royal Society. (2011). *Royal Institute Dictionary 2011 Edition*. (2st ed.). Bangkok: Nanmeebooks.
- Phra Dhammapidok (P. A. Payutto). (1995). *Dictionary of Buddhism*. (9th ed.). Bangkok: Sahadhammika print.
- Phrakhruthammasatkhosit, Harimtepathip, M., & Bunchua, K. (2017). The Moderate Way of Hermeneutics in the Noble Eight-Fold Path: An Analytic, Appreciative and Applicative

Stud. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(2) 110-119.

Sangsriin, P. (2008). *The Application of the Ten Royal Virtues of Thai King: A Case Study of King Rama IV.* (Master's Thesis). Graduate School: Mahamakut University.

Srisirirung, S., & Bunchua, K. (2017). Buddhism and Science: An Analytic, Appreciative and Applicative Study. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(2).